

تاریخ شفاهی وزرای نفت ایران (دفتر دوم)

مهندس سیدحسن سادات

کفیل وزارت نفت

(۱۳۵۹-۱۳۶۰)

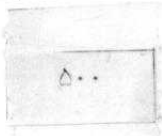

سرشناسه	سادات، سیدحسن، ۱۳۳۴ -
عنوان و نام پدیدآور	تاریخ شفاهی وزرای نفت ایران (دفتر دوم): گفت‌وگو با مهندس سیدحسن سادات، کفیل وزارت نفت (۱۳۶۰-۱۳۵۹) مصاحبه‌کننده: مرتضی رسولی پور، مدیریت محتوا: سیدهاشم هوشی سادات، تنظیم محتوا: فاطمه ترکچی، ویراستار: حمیدرضا زاهدی، مدیریت موزه‌ها و مرکز اسناد صنعت نفت. تهران: وزارت نفت، اداره کل روابط عمومی، ۱۳۹۸.
مشخصات نشر	۳۴۳ ص: مصور.
مشخصات ظاهری	۹۷۸-۶۰۰-۹۰۵۶-۵-۷
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۰۵۶-۵-۷
نوعیت فهرست‌نویسی	فیا
عنوان دیگر	گفت‌وگو با مهندس سیدحسن سادات، کفیل وزارت نفت (۱۳۶۰-۱۳۵۹)
موضوع	سادات، سیدحسن، ۱۳۳۴ -
موضوع	نفت -- ایران -- صنعت و تجارت -- تاریخ -- قرن ۱۴ -- خاطرات
موضوع	Petroleum industry and trade -- Iran -- History -- 20th century -- Diaries
موضوع	سیاستمداران ایرانی -- مصاحبه‌ها
موضوع	Politicians, Iranian -- Interviews
شناسه افزودن	رسولی پور، مرتضی، ۱۳۴۱ - مصاحبه‌گر
شناسه افزودن	سادات، سیدهاشم، ۱۳۳۸ -
شناسه افزودن	ترکچی، فاطمه، ۱۳۵۵ -
شناسه افزودن	زاهدی، حمیدرضا، ویراستار
شناسه افزودن	ان، وزارت نفت، مدیریت موزه‌ها و اسناد صنعت نفت
شناسه افزودن	ایران، وزارت نفت، اداره کل روابط عمومی
رده‌بندی کنگره	HD ۹۵۷۶
رده‌بندی دیویی	۲۲۱.۰۰۹۵۵/۳۳۸
شماره کتابشناسی ملی	۵۷۳۹۲۱۱

تاریخ شفاهی وزرای نفت ایران (دفتر دوم) - گفت‌وگو با مهندس سیدحسن سادات، کفیل وزارت نفت
مدیریت محتوا: سیدهاشم هوشی سادات
مصاحبه‌کننده: مرتضی رسولی پور
تنظیم محتوا: فاطمه ترکچی
ویراستار: حمیدرضا زاهدی
امور گرافیکی و هنری: شادی حاجی‌مشهدی
چاپ و سحافی:
چاپ اول: ۱۳۹۸

همه حقوق برای پدیدآور محفوظ بوده و نقل و نقل مطلب از کتاب با ذکر مأخذ پلامتاع است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۵۶-۵-۷

نشانی: خیابان طالقانی، روبه‌روی وزارت نفت، ساختمان ۳۴ نفت، طبقه سوم (تلفن: ۶۱۶۳۶۰۳۰)

پست الکترونیک: entesharat@mop.ir

* هدف آثاری که از سوی انتشارات اداره کل روابط عمومی وزارت نفت منتشر می‌شود، شفاف‌سازی تاریخ صنعت نفت و حمایت از نویسندگان، محققان و پژوهشگران این حوزه است. آرا و نظرات درج شده در این کتاب ها، لزوماً مورد تایید و بیانگر دیدگاه رسمی این اداره کل نیست.

فهرست مطالب

۱۰	مقدمه.....
۱۴	تولد و خانواده.....
۱۹	زندگی و تحصیلات.....
۲۳	بیرستن سعدی اصفهان.....
۲۵	قبولی در آزمون "تشکده نفت آبادان".....
۲۹	اهتمام شرکت نفت در مه، تربیت و آموزش نیروی انسانی.....
۳۱	خاطراتی از دوران "عصی" در دانشکده نفت.....
۳۶	عبدالله انتظام.....
۳۸	منوچهر اقبال.....
۴۰	تفاوت نگرش مدیران انگلیسی قبل از سی سال صنعت نفت با مدیران کنسرسیوم.....
۴۴	رضا فلاح.....
۴۵	دوران کارآموزی در مهندساران.....
۵۴	خاطره‌ای از پروفسور گیل مور.....
۶۳	علاقه من به استفاده و بهره‌برداری از گاز برای هموطنانم.....
۶۵	فعالیت در انجمن اسلامی دانشکده نفت.....
۶۸	حسن مرشد و اقدامات او.....
۷۰	ادامه تحصیل در مرکز مطالعات مدیریت ایران.....
۷۰	ایجاد وزارت نفت.....
۷۲	ریاست شرکت گاز اصفهان و خدمات گازرسانی.....

- ۷۶..... مأموریت هیئت اعزامی امام خمینی (ره) در صنعت نفت.....
- ۹۰..... گازرسانی به کاشان، بروجن و نجف‌آباد.....
- ۹۷..... گازرسانی به استان‌های کهگیلویه و بویراحمد و چهارمحال و بختیاری.....
- ۱۰۱..... سفرهای مهندس معین‌فر به اصفهان.....
- ۱۰۹..... مسافرت به ژنو.....
- ۱۱۰..... معاونت منابع‌های وزارت نفت.....
- ۱۱۳..... چالش‌های مدیریت ابتدای انقلاب.....
- ۱۱۸..... علی‌اکبر معین.....
- ۱۲۱..... دستاوردهای گذشته شرکت نفت.....
- ۱۳۲..... اهتمام شرکت نفت به موضوع آموزش.....
- ۱۳۵..... اقدامات دوره تصدی معاونت طرح با.....
- ۱۴۰..... همکاری دادستانی با وزارت نفت.....
- ۱۴۲..... چگونگی خلق ید از شرکت ابروس و تأسیس شرکت کا۷.....
- ۱۵۱..... شرکت نفت فلات قاره ایران.....
- ۱۵۴..... شرکت ملی نفتکش ایران.....
- ۱۵۶..... مشکل صادرات نفت در دوران جنگ.....
- ۱۶۱..... توقف فعالیت پالایشگاه آبادان.....
- ۱۶۴..... چگونگی ساماندهی به توزیع سوخت.....
- ۱۷۵..... رسیدگی به مشکلات کارکنان پالایشگاه آبادان.....
- ۱۷۷..... پالایشگاه‌ها با مشعل‌های بی‌نور.....
- ۱۷۸..... انجام کاری شگرف در پالایشگاه تبریز.....

- بازدید پس از روز بمباران..... ۱۸۰
- جلوگیری از توقف گازرسانی..... ۱۸۱
- تأمین کنتورهای انشعاب گاز در زمان تحریم آمریکا..... ۱۸۴
- پیش‌بینی پتتاگون..... ۱۸۵
- خاک تانک‌های نفتکش و افزایش تولید سوخت در پالایشگاه‌ها..... ۱۸۶
- تجریز تأسیسات نفتی به پدافند هوایی..... ۱۸۷
- شهر محمدرضا علی‌رسانی..... ۱۸۹
- پیشنهاد نیکو بخت..... ۲۰۳
- شهید محمدجواد زندگوان..... ۲۰۶
- وزارت یا کفالت!..... ۲۲۴
- اقدامات دوران کفالت..... ۲۲۶
- حقوق کارکنان نفت..... ۲۲۷
- بازسازی و ترمیم خسارات وارده به پالایشگاه‌ها..... ۲۳۲
- شرایط جنگی در آبادان و خدمات صنعت نفت..... ۲۳۳
- جلوگیری از فسخ قرارداد شرکت پتروشیمی ایران و زاین..... ۲۴۰
- اقدامات گسترده برای آزادی شهید تندگویان..... ۲۴۲
- حضور در اجلاس اوپک..... ۲۴۶
- توقف در هندوستان و سنگاپور..... ۲۴۹
- در اندونزی..... ۲۵۲
- اتفاق غیرمنتظره در اجلاس اوپک..... ۲۵۳
- مصاحبه با خبرنگاران در اجلاس اوپک..... ۲۶۳

- ۲۶۷..... اهمیت اوپک در گذشته و حال
- ۲۶۸..... حضور دوباره در اجلاس اوپک
- ۲۶۹..... بیشترین موفقیت‌ها
- ۲۷۵..... امتیازات دبیرکل اوپک
- ۲۷۹..... اهدافی که در اوپک دنبال کردیم
- ۲۸۲..... اعزام کارکنان نفتی به کشورهای آفریقایی
- ۲۸۴..... تعیین قیمت نفت ایران تواند
- ۲۸۵..... سرانجام مذاکرات با تسرسوم
- ۲۸۷..... کناره‌گیری از وزارت نفت
- ۲۹۲..... پذیرفتن همکاری با وزارت امور خارجه
- ۲۹۳..... همکاری با بخش خصوصی
- ۲۹۴..... همکاری با پروژه احداث سد ۱۵ خرداد
- ۲۹۴..... همکاری با سازمان منطقه آزاد قشم
- ۲۹۶..... مراجعت به وزارت نفت و همکاری با شرکت پتروشیمی
- ۳۰۴..... سخن پایانی
- ۳۰۸..... گاه‌شمار
- ۳۱۳..... پیوست‌ها: گزیده اسناد و تصاویر

قدمه

تاریخ پر فراز و نشیب صنعت نفت در ایران، رویدادهای مختلفی را تجربه کرده است. پیروزی انقلاب اسلامی و در پی آن، وقوع جنگ تحمیلی را شاید بتوان از مهم‌ترین و حساس‌ترین دوره‌های صنعت نفت پس از ملی‌شدن آن دانست. بر این اساس، این صنعت نه تنها با چالش‌های ملی و اقتصادی، که با بحران از دست دادن منابع انسانی خود نیز مواجه بوده است؛ اسناد موجود در آرشیو صنعت نفت، بر دست‌اندازی‌ها و خرابکاری‌های بسیاری از سوی مزدوران رژیم بعث عراق در پیش از آغاز حمله به خاک ایران در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ حکایت و دلالت می‌کند. گلوله‌باران تأسیسات نفتی و خانه‌های سازمانی کارکنان صنعت نفت، به آتش کشیدن چاه‌های نفت در نفت‌شهر، تاسا از آن سوی اروندرود به سوی تأسیسات و کارکنان «پالایشگاه آبادان» در سال ۳۵۸ و نیمه نخست سال ۱۳۵۹ و... تنها نمونه‌هایی از این دست‌اندازی‌ها در آستانه شروع رسمی تجاوز صدام به خاک ایران بود.

با شروع جنگ، صنعت نفت به عنوان مهم‌ترین رکن تولید و توزیع تأمین درآمد کشور، به منظور قطع آن و استیصال و در نتیجه تسلیم ایران در مقابل تجاوز دشمن بعثی و حامیان جهانی و منطقه‌ای آن، در پیشانی آسیب‌های وارده قرار گرفت. در اوج حملات به پالایشگاه‌ها، اسکله‌ها، نفتکش‌ها، تلمبه‌خانه‌های انتقال نفت و دیگر فرآورده‌ها و سکوها، کارکنان صنعت نفت با جانفشانی و ایثار، لحظه‌ای صحنه خدمت را ترک نکردند و در نتیجه، برای یک لحظه هم تولید و صادرات نفت متوقف نشد؛ داستان فداکاری و جانبازی آنان در دفتر تاریخ افتخارات ایران زمین ثبت شده است. بخش‌های مهمی از بدنه صنعت نفت در کوران حملات و تهاجم دشمن قرار داشت و آسیب‌های جدی را متحمل شد. البته، هر تأسیساتی که صدمه می‌دید بلافاصله با همت و درایت کارکنان و مدیران مجرب و کارآمد صنعت ترمیم و راه‌اندازی می‌شد و به جای

هر نیروی جانباز و شهید، همکار او پرچم حیات و هویت صنعت پویای نفت ایران را به اهتزاز در می‌آورد.

در این میان، مقوله مدیریت این بحران عظیم و شرایط دشواری که از چند جهت نظارت هوشیارانه و مدیرانه می‌طلبید، امری مهم و حیاتی بود. از سویی، در اسفند ۱۳۵۸، مهندس «علی‌اکبر معین‌فر» نخستین وزیر نفت ایران از سوی مردم تهران به نمایندگی مجلس شورای اسلامی برگزیده شد و اندکی بعد (بهار و تابستان ۱۳۵۹)، تأسیسات و مناطق نفت‌خیز ایران - به‌ویژه در جنوب و غرب - مورد حملات غیررسمی نیروهای نظامی عراق قرار گرفت.

در پاییز یا به‌طور دقیق‌تر در مهر ۱۳۵۹، شهید مهندس محمدجواد تندگویان به عنوان وزیر نفت از مجلس استعفا گرفت. زمان چندانی از آغاز رسمی جنگ تحمیلی علیه جمهوری اسلامی ایران توسط رژیم بعث عراق نگذشته بود که نیروهای آن از غرب و جنوب به خاک کشورمان وارد شد. درک آن شرایط در بررسی تاریخی - تحلیلی اهمیت بسیاری دارد؛ یالایشگاه آبادان به عنوان بزرگ‌ترین «پایگاه کشور و شریان حیات صنعت نفت به‌شدت مورد بمباران متجاوزان بود و تأسیسات نفتی دیگر مناطق جنوب نیز به‌طور مستقیم هدف تهاجم قرار داشتند.

در این میان، هیچ‌چیز به جز حضور فیزیکی و مستقیم شخص نخست صنعت نفت با عنوان وزیر نمی‌توانست، مرهم جراحات و مایه آرامش و ایستادگی مردم نوزستان و کارکنان صنعت نفت باشد؛ تندگویان به خط مقدم میدان نبرد شتافت و در مسابقات «مارش خویشتن از جان مایه گذاشت و در آبان ۱۳۵۹، در یکی از بازدیدهای خود در منطقه آبادان به همراه مهندس «بهروز بوشهری» و مهندس «محسن یحیی» در جاده آبادان - ماهشهر به دیدن نیروهای متجاوز عراقی اسیر شد و در نهایت، اطلاع یافتیم که وی با تحمل اسارت و شرایط سخت فرسای آن، جان به جانان تسلیم کرده و شهد شهادت نوشیده است؛ روان پاکش شاد، یادش گرامی و راهش پر رهرو باد.

با وقوع این اتفاق ناگوار، وضع ویژه‌ای در صنعت نفت به وجود آمد، تا مدتی به دلیل جلوگیری از صدمه به جان شهید تندگویان و امکان پیگیری از طریق مجامع بین‌المللی به منظور آزادی ایشان و همراهان وی از بند دشمن یعنی، از جایگزینی مسئولی با عنوان وزیر

خودداری شد. بنابراین، گرچه شخصیتی چون مهندس سیدحسن سادات، یکی از یاران و معاونان شهید تندگویان شایستگی تمام برای جانشینی این عزیز را دارا بود، اما به دلیل پیش گفته و آنچه در متن این کتاب از زبان مهندس سادات می‌خوانید، ایشان در مدت نزدیک به یک سال به عنوان کفیل وزارت نفت همه مسئولیت‌های وزارت نفت را افزون بر مسئولیت‌هایی همچون کفالت مدیرعامل «شرکت ملی نفت ایران»، معاونت وزیر نفت در امور بازرگانی و مدیرعامل «شرکت ملی گاز ایران» و مسئولیت گازرسانی به کل کشور، معاونت طرح‌های وزارت نفت، ریاست هیئت‌مدیره «شرکت ملی نفتکش» و عضویت در هیئت‌مدیره «مجمع بهره‌شیمی ایران و ژاپن» برعهده همت گرفت. گرچه پس از این دوره، پیشنهاد وزارت را نپذیرفت، اما یادگارهای شایستگی‌های ایشان در مدیریت بحران و تلاش‌های خالصانه وی در اعتلای اهداف این آباد و سرفراز هنوز پابرجا و چشم‌نواز است.

اکنون، مدیران معین و رکن اسناد صنعت نفت و ستاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس وزارت نفت به عنوان متولیان تدوین تاریخ شفاهی صنعت نفت ایران مصمم است با ثبت و انتشار خاطرات، دیدگاه‌ها و یافته‌های کفیل پیشین وزارت نفت، بخش مهمی از تجربیات مدیریتی مهندس سادات را در دوران خدمت در صنعت نفت و به‌ویژه دوران کفالت وزارت نفت در دوران دفاع مقدس - در یکی از مهم‌ترین حساب‌ترین فرازهای تاریخ صنعت نفت - در قالب کتاب پیش رو از مجموعه تاریخ شفاهی وزرای نفت جمهوری اسلامی ایران، گامی مؤثر و پویا در انتقال آموخته‌ها و تجربیات پیشکسوتان ارزشمند و موی‌پسند پیموده این صنعت، به نسل جوان امروز و نسل‌های آینده و همه علاقه‌مندان تاریخ معاصر ایران، بردارد.

متن پیش رو حاصل شش جلسه (از یکم شهریور ۱۳۹۵ تا ۲۳ بهمن ۱۳۹۵) جمعی نزدیک به ۳۶ ساعت گفت‌وگو با ایشان است و موضوعات متنوع و جذابی از زندگی مهندس سادات را شامل می‌شود. این مصاحبه پس از پیاده‌سازی، تنظیم، تهیه عناوین، فهرست‌بندی مطالب، گزینش اسناد و تصاویر مرتبط، به عنوان دومین دفتر از مجموعه تاریخ شفاهی صنعت نفت از نگاه وزیران نفت جمهوری اسلامی ایران، چاپ و منتشر شده است.

در اینجا لازم می‌دانم از زحمات مرتضی رسولی‌پور در انجام گفت‌وگوها، سرکارخانم دکتر فاطمه ترک‌چی در تنظیم محتوایی متن، حمیدرضا زاهدی در ویرایش متن و سرکارخانم شادی

حاجی مشهدی در طراحی جلد و صفحه‌آرایی تشکر کنم. همچنین، از همراهی حشمت‌الله منعم، مشاور مرکز اسناد و سیدهاشم هوشی‌سادات، جانشین رئیس ستاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس وزارت نفت ایران، در هدایت محتوایی این مجموعه قدردانی می‌کنم.

اکبر نعمت‌الهی

مدیر موزه‌ها و مرکز اسناد صنعت نفت

و رئیس ستاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس وزارت نفت